SOBOTA dnia 13. Lutego 1819. (Nro 111.)

Gazeta Codzienna Narodowa i Obca.

Prenumerata w Warszawie kosztuje na Kwartał Zł: 10. po Województwach z Pocztą na Kwartał Zł: 15

WIADOMOŚCI POLITYCZNE.

AMERYKA.

z Nowego Jorku 27 Grudnia.

Zdaje się iż spory między Stanami Zjednoczonemi a Hiszpanją, wkrótce zagodzone będą. Hiszpanja podała projekt do układu, mocą którego Florydy Stanom Zjednoczonym odstępuje. Do uregulowania wszystkich innych pretensyj, wyznaczona jest oddzielna Kommissja.

— *Listy z Lima donoszą, iż Vicekról* Peru, mocno jest zatrwożony przyszłą wyprawą. Niewolnicy czarni, głośno tam już mówią: że przyjaciel ich St. Martin (Jenerał Niepodległych w Chili), niezadługo uwolni ich z dotychczasowéj niewoli. Bogatsi i podeszłego wieku Hiszpanie, wynoszą się tłumem z tamtąd. Flotta patriotów z Chili i Valparaiso składa się z dziewięciu okrętów, dobrze uzbrojonych; zamiarem jéj jest opanować Talcahuana, którą to twierdzę podług innych listów, już mieli Hiszpanie opuścić. Po jéj zdobyciu zaś, obrócą się niewątpliwie Patrioci przeciw Stolicy Peru. Cieszemy się bardzo z takiego powodzenia Niepodległych.

z Wasyngtonu dnia 26 Grudnia.

Pan Bland, Kommissarz Rządowy, wysłany niedawno do Chili, w celu przekonania się o położeniu tegoż Państwa; ogłosił drukiem w téj chwili ciekawy rapport swój o tym mało znanym kraju. — W Kwietniu udał się z Buenos-Ayres do St. Jago, gdzie przyjęty był z uprzejmością przez Dyrektora O'Higgius, i kilka miesięcy tam przepędził. — Oto jest treść tego rapportu:

„Chili leży nad brzegami morza, rozciąga się 1000 mil wzdłuż i posiada znakomite porta dla okrętów Kupieckich. — Ziemia obfituje w zboże, wino i oliwę; kopalnie zaś w złoto, srebro, miedź i ołów. Chili zdaje się być śpichrzem Ameryki południowéj. Ludność jego wynosi około 1,200,000 dusz, z których 800,000 jest niepodległych; reszta zaś dotąd podlega Hiszpanji. — Niewolników Indyjskich znajduje się tam około 50,000.

„Rzemiosła i Rolnictwo są tu jeszcze w kolebce. Drogi są w zaniedbaniu. Wywożą z kraju drogie metale, zboże, konopie, liny okrętowe, łój, skóry, owoce suche i t. d. Wartość zaś wprowadzonych do kraju produktów, oszacowano zeszłego roku na 4,000,000 dolarów, z których dwa otrzymała Anglja, jeden Stany Zjednoczone, a jeden do Buenos-Ayres wpłynął. Stany Zjednoczone dostarczają Państwu Chili tabaki, mebli i roboty tak rymarskiej

jak siodlarskiéj. Co do towarów Europejskich zdaje się, iż mięszkańcy tutejsi, ubiegają się najbardziéj za Francuskiemi i Niemieckiemi. Bydła mają dosyć i w dobrym gatunku. Konie tamtejsze są szybkie i tanie, ale mułów najwięcéj tam do wszelkich potrzeb używają.

„Pomiędzy Chacao a rzeką Maule, panuje deszcz nieustanny; w St. Jago przez 7 miesięcy trwają ciągle pogody, w okolicy zaś za Capiapo, deszcz mało jest znanym. Archipelag Ancud czyli Shiloe, składa się z 47 wysp; obfituje w ryby i będzie szkołą dla majtków i marynarzy.

„Lud Chilski zdawał się Panu Bland łagodnym i walecznym, ale jeszcze nieoświeconym. St. Jago, miasto stołeczne, posiada 4000 dusz ludności.

„W miesiącu Czerwcu posiadali jeszcze Hiszpanie Penco, Valtivia i Shiloe. Wojsko niepodległych wynosi 6000 ludzi, których trzecią część składają czarni z Buenos-Ayres. Wszyscy Oficerowie wyższego stopnia, wyjąwszy Jenerała O'Higgius i Pułkownika Freyre są cudzoziemcy. Ich siła morska składa się z trzech do czterech okrętów miernej wielkości; ale rozkazano już budować dwa wojenne okręty w Nowym Yorku. Bez siły morskiéj niepotrafiliby Chilczykowie opanować Peru, do czego zdają się usiłowania ich dążyć, ponieważ ze strony lądu oddzielone jest od nich to Królestwo pustynią 8000 mil długości mającą. Dochody Rządu, składają się z ceł, podatków, z płodów kopalni, z dóbr skonfiskowanych, dawnych posiadłości Jezuitów i z darów dobrowolnych.

„W całém Państwie znajduje się 10,000 Mnichów i Zakonnic. — Kościół posiada trzecią część posiadłości ziemskich. Ziemia zadzierżawioną jest Dzierżawcom, którzy używają do jéj uprawy niewolników, tak iż ci nieszczęśliwi, muszą trzy klassy próżniaków żywić. Prócz tego, posiada kościół w kapitałach 10 miljonów dolar: z których po 5 od sta pobiera. Służą mu nadto jura stolae dziesięciny i pierwiastki, czyli pierwsze owoce ziemi. Ale w ostatnich czasach, potrzeba zniewoliła Rząd do naruszenia własności kościelnych. Wypróżniono kilka klasztorów i obrócono na zakłady wojenne.

„Podczas zaburzeń, które dzisiejszą rewolucję poprzedziły, znajdowały się w Chili dwie partje: pierwsza nazwana Carreras, druga Larrains. Teraźniejszy Dyrektor O'Higgius, był na czele ostatniej. — Gdy się już wojna rozpoczęła, pierwsza partja była nierównie mocniejszą, ale jak się zdaje, mniej w sztuce wojennéj wyćwiczoną; albowiem w bitwie na dniu 2. Października 1814. r. stoczonéj, zupełnie przez Hiszpanów pokonaną została. Lecz Jenerał St. Martin, przyjazny partji drugiej, zebrał rozpierzchnionych Chilczyków, a odebrawszy nadto w pomoc 2,000. czarnych z Buenos-Ayres, stoczył pamiętną na dniu 2. Lutego 1816. r. bitwę, w któréj odniósł zwycięstwo nad Hiszpanami, a nawet Jenerała ich, nazwiskiem Marco, w niewolę zabrał. — Wypadek ten uważanym być może, za drugą epokę rewolucji Chilskiej. — Od owéj chwili; upadła partja zwana Carreras, a druga, zwłaszcza po bitwie pod Maipo, dnia 5. Kwietnia 1818. r. stoczonéj, zupełną wzięła przewagę. Ale splamiła to piękne zwycięztwo, przez ochydny postępek przeciw współbraciom swoim: jedynie dla dogodzenia zemście, rozkazała odebrać życie dwóm Naczelnikom, przeciwnego sobie stronnictwa.

„Najściślejszy związek panuje między Państwami Chili, i Buenos-Ayres. Wszyscy mięszkańcy Rzeczypospolitéj Buenos-Ayres, są naturalnemi Obywatelami

Państwa Chili. O'Higgins oświadczył Panu Bland, iż to są dwa ciała; które jedną mają duszę. Utrzymuje przecież P. Bland, iż wpływ Rzeczypospolitej Buenos-Ayres, szkodliwym jest Państwu Chili, i że przeto zgoda, nie bardzo długo między niemi trwać może.

„ Na początku Rewolucji, za władzy możniejszego wówczas stronnictwa, pierwszy raz druk do Państwa Chili zaprowadzonym został. Początkowo, sprowadzano wszelkie książki z zagranicy, i to za wyraźném tylko pozwoleniem Inkwizycji Hiszpańskiej. Pierwszą prassę drukarską sprowadziło trzech Obywateli Amerykańskich z Nowego Jorku.

„ Pierwszém pismem w Chili, jest Dziennik Aurora, wydawany przez Kamilla Henriquez, który teraz w Buenos-Ayres mieszka. Stronnictwo przeciwne przedsięwzięło w ów czas wydawać inny Dziennik pod napisem: Audora, którego wydawcą był Irisarri, teraźniejszy Sekretarz Stanu. — Dziś, wychodzą w St. Jago cztery Dzienniki na tydzień, jako to; Ministeriel-Gazette (pismo urzędowe), El Argos, El Duende, i El Sol. Wszystkie wychodzą z jednej drukarni, i wydawane są przez Członków Rządu. Rozchodzą się po kraju pocztą, bez kosztów: wszelkie zaś książki, wprowadzane do kraju, cła nie opłacają.

„ Wiadomo, że po bitwie pod Maipo, Vice-Król Peru, proponował Niepodległym wymianę jeńców wojennych. Pokazało się wtedy, iż Hiszpanie bardzo mało Niepodległych w niewolę zabrali, gdy przeciwnie Ci około 8,000. Hiszpanów, mieli w swej mocy: ale ponieważ Vice-Król, nie chciał oddać należytych honorów władzom Niepodległych, przeto Ciż do żadnych układów nie przystąpili."

Ameryka Południowa.

(z Minerwy Francuskiéj).

Codzień wzrastają siły Niepodległych, a upadają siły Hiszpanji. Wątpić zatém nie można, iż owocem rozpocząć się mającej wojny: będzie wolność Ameryki południowéj. Najświeższe wiadomości zawierają: iż Lord Cochrane odebrał dowództwo flotty Niepodległych, która dotąd zostawała pod rozkazami Admirała Briona. Ostatni jest w rozpaczy z powodu odebranego mu dowództwa, niechce przyjąć żadnego niższego stopnia i udał się do Angustury, aby się dowodnie przekonać, z czyjego rozkazu Admirał Angielski, objął naczelnictwo floty; zapewniają bowiem, iż Lord Cochrane, nie oznajmił mu nawet jaka władza upoważniła go do dowództwa.

Nie wiadomo dotąd, co przedsięweźmie Lord Cochrane; powszechniéj utrzymują: iż połączy się z Jenerałem Paez, i wspólnie z nim uderzy na twierdzę Cumana.

Niepodlegli gotują się z największym pośpiechem do przyszłej wyprawy. Siły ich składać się będą z 10,000 żołnierzy pewnych zwycięztwa, a niecierpliwie oczekujących końca walki, która ma Niepodległość ich ojczyźnie, a wolność ich współziomkom przywrócić i zabezpieczyć.

Jakże im się oprzeć potrafi Hiszpanja, co już wszystkie siły swoje wyczerpała!

Rossja.

z Petersburga dnia 17. Stycznia V. S.

— z Ruskiego Inwalida. —

Lat dwa minęło, jak uroczystość trzech Królów nie miała takiej świetności, jaką w dniu 6. b. m. widziała stolica tutejsza.

Jakiż bardziej rozrzewniający i bardziej pełen niebieskich pociech dla serca religijnego być może widok, nad ten, gdzie cała wielkość i chwała świata tego, zgina z upokorzeniem kolano przed świętemi wiary obrzędami. Najlepszy i Najpotężniejszy z Monarchów, otoczony świetnym orszakiem wodzów zastępów swoich, na czele okrytej chwałą tylu zwycięztw gwardji, oddał hołd wierze objawionej. Kościół Grecki w dniu rzeczonym obchodzi pamiątkę świętą Chrztu Zbawiciela naszego Jezusa Chrystusa. O godzinie 11. z rana, cała gwardja zajęła wskazane jej miejsca przy zimowym pałacu, a lud czekał w głębokiem milczeniu, nie zwycięzcy powracającego z ujarzmienia spokojnych narodów, ani wojownika co własność cudzą zabrał i kłaniać się sobie kazał; lecz Kapłanów Bożych z krzyżem Chrystusa. Nastąpiła processja tryumfalna o godzinie 12tej. — Wybór wojska sprawiedliwego Alexandra, poprzedzał wojsko Zbawiciela aż do brzegu Newy, gdzie wystawiona kaplica na sześciu wsparta arkadach, przykrywała miejsce, gdzie miano święcić wodę (Jordan.) Cesarz JMć na dzielnym koniu przewodził w tym świętym obrzędzie wojskom swoim, mając obok siebie W. X. Mikołaja; N. zaś Cesarzowa Marja, w towarzystwie Wielkiej Xiężny Alexandry otoczona wyborem płci pięknej, zajmowała balkon zamkowy wychodzący nad Newę. Sami tylko Kapłani weszli do kaplicy, i po odśpiewaniu modlitw i nabożeństwa, gdy szanowny Metropolita Michał zstąpiwszy po wschodach do przerąbanego w kształt krzyża Jordanu zanurzył wizerunek Ukrzyżowanego w wodzie, odezwały się działa twierdzowe i wojsko spuściło pałasze i broń ręczną za przykładem Najukochańszego Monarchy. Po nabożeństwie, Kapłani powrócili do Kościoła zamkowego, a wojska w obecności N. Cesarza przechodziły koło balkonu, gdzie się znajdowała N. Cesarzowa.

TEATR NARODOWY.

Jutro dana będzie Opera w 3 aktach z muzyką Pana Nicolo, pod tytułem: — Janek i Stefanek.

DOSTRZEŻENIA METEOROLOGICZNE, czynione w Warszawie przez Ant: MAGIER.

Dnia	Termometr		Barometr			Wiatr	Stan Nieba	Wysokość wody na Wisle.	
rano.	ciepła	zimna	cale	linje	części li:			łokcie	cale
10. Lutego		2	27	11	4	Południo-Zachodni.	Mgła.		
11. Lutego		2	27	8	2	Zachodni.	Mgła.		

Wydawcy odpowiedzialni. Hrabia Kiciński J. Morawski